

Mats och Cecilia Olsson
info@holmsberg.se

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till befintlig och utökad djurhållning med suggor, slaktsvin, häst och får på fastigheterna Ölvingstorp 13:2 och Kulltorp 6:1, Kalmar kommun

Tillståndsplikt B och verksamhetskod 1.10-i enligt miljöprövningsförordningen (2013:251)

Beslut

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län meddelar Mats Olsson (600421-2996) och Cecilia Olsson (590217-2922), nedan kallade Sökanden, tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken, MB, till befintlig och utökad jordbruksverksamhet i form av anläggning för djurhållning, enligt Sökandens huvudalternativ (se bilaga 1), på fastigheterna Ölvingstorp 13:2 och Kulltorp 6:1 i Kalmar kommun. Tillståndet omfattar djurhållning med maximalt 1 370 djurenheter av djurslagen gris, häst och får.

Tillståndet gäller tillsvidare.

Miljöprövningsdelegationen avslår Sökandens yrkande om verkställighetsförordnande i alla delar förutom uppförande av gödselbehållare. Dessa arbeten får påbörjas utan hinder av att beslutet inte vunnit laga kraft.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen godkänner med stöd av 6 kap. 9 § MB den till ärendet hörande miljökonsekvensbeskrivning.

Villkor för verksamheten

Miljöprövningsdelegationen fastställer med stöd av 16 kap. 2 § MB och med hänvisning till hänsynsreglerna i 2 kap. MB följande villkor för verksamheten

Allmänt

1. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vad Sökanden angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet, om inte annat följer av nedanstående villkor och vad som i övrigt framgår av detta beslut.

Stallarna

2. Utfodringen till grisarna ska ske med tillsats av fytas samt genom fas- och blötutfodring eller med andra likvärdiga metoder i syfte att förbättra grisarnas foderutnyttjande.
3. Planerat grisstall ska förses med gödselkylningsteknik som reducerar ammoniakavgången med en beräknad reduktion om minst 30 %.

Gödsellagring

4. Nya lagringsbehållare som uppförs för lagring av flytgödsel ska vara försedda med tättslutande tak eller annan täckning med likvärdig ammoniakreduktion.
5. Om stallgödsel lagras i stuka ska det ske under kort tid, högst tre veckor, på det fält där gödseln ska spridas. Stukan ska läggas på torr och plan mark, dock ej på sandjord. Platsen ska väljas så att ingen ytvavrinning kan ske till ytvatten eller vattentäkter samt så att luktstörning eller annan olägenhet för omgivande bebyggelse förhindras. Lagringsplatsen ska flyttas inom fältet vid återkommande lagring på samma fält. Stukalagring av stallgödsel får inte ske inom vattenskyddsområde.

Gödselspridning

6. Skriftliga avtal ska upprättas med gödselmottagare. Ändringar av gödselmottagare och dokumentation över bortförd gödsel ska redovisas till tillsynsmyndigheten. Tid för redovisning ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.
7. Gödsling på egen och arrenderad mark i P-AL-klass V ska begränsas till högst 15 kg fosfor/ha och år med möjlighet till fördelning inom en löpande period om fem år.

8. Stallgödsel får inte spridas till höstsäd under tiden 1 juli - 31 oktober.
Tillsynsmyndigheten kan tillfälligt medge undantag från kravet om extrema vädersituationer uppkommer. Myndigheten kan meddela försiktighetsåtgärder vid dessa situationer.
9. Spridning av flytgödsel ska ske med släpslang eller annan, ur miljösynpunkt likvärdig eller bättre teknik.
10. Spridning av stallgödsel ska ske under så få och koncentrerade perioder som möjligt. Tidpunkten för spridning av stallgödsel ska anpassas till sådana temperatur- och vindförhållanden som minskar risken för luktolägenheter och ammoniakavgång.
11. Stallgödsel som sprids på obevuxen mark inom ett avstånd på 500 meter från detaljplanelagda områden med bostäder ska nedbrukas inom 1 timme. På övrig obevuxen mark gäller tidsfristen 4 timmar.
12. Spridning av flytgödsel på kortare avstånd än 100 m från bostad eller 500 m från detaljplanelagt bostadsområde får inte ske lördagar, söndagar, helgdagar eller helgdagsaftnar.

Provtagning och beräkningar

13. Markkartering på egen och arrenderad mark ska genomföras minst vart tionde år.
Analys ska göras av åtminstone pH, P-AL, K-AL, Ca-AL, Fe-AL, Al-AL i matjorden.
Beräkning ska ske av jordens sorptionskapacitet (PSC) och fosformättnadsgrad (DPS).
14. Flytgödseln från suggor respektive slaktgrisar ska minst en gång per år provtas så att representativa prover erhålls. Analys av gödseln ska minst omfatta total-N, NH₄-N, P, K och torrsubstans. Gödselmottagarna ska informeras om resultat av aktuell gödselanalys senast vid leverans.
15. Spridning av gödsel på egen och arrenderad mark ska ske enligt en årligen upprättad gödslingsplan med syfte att fastställa optimala gödselgivor. Gödslingsplanen ska baseras på aktuell markkarta och aktuell analys av flytgödselns innehåll av växtnäring (N, P, K).

16. En växtnäringsbalans för verksamheten avseende kväve, fosfor och kalium ska upprättas minst en gång vart tredje år.

Skydd för yt- och grundvatten

17. Lasttytor för gödsel och foder ska utformas och skötas så att risken för förorening av yt- eller grundvatten minimeras. Spill ska omgående samlas upp. Förorenat vatten från hårdgjorda ytor ska samlas upp i gödselbehållare. Transport av gödsel ska ske så att spill av gödsel på väg undviks.

18. Spridning av stallgödsel får inte ske närmare enskilda dricksbrunnar än 50 meter.

Skyddsåtgärder för att minska utsläpp till vatten

19. Skyddszoner ska finnas längs vattendrag inom eller i anslutning till spridningsarealerna. Zonernas bredd ska anpassas efter risken för ytavrinning från åkern men bredden ska vara minst sex meter. Mindre skyddszon, minst en meter breda, ska finnas vid diken och dräneringsbrunnar inom eller i anslutning till spridningsarealerna. Skyddszonerna ska ständigt vara bevuxna. De får inte gödslas eller sprutas med växtskyddsmedel. Skyddszonerna kan i undantagsfall brytas och sås om.
20. Skyddszoner i form av träda ska anläggas på de av sökanden utpekade områdena utmed diken och vattendrag. Skyddszonerna ska ständigt vara bevuxna. De får inte gödslas eller sprutas med växtskyddsmedel. De ska årligen skördas och gräset ska bortföras. Skyddszonerna kan i undantagsfall brytas och sås om.

Buller

21. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än vad som anges nedan.
- 50 dB(A) vardagar måndag – fredag kl. 06.00 – 18.00
 - 40 dB(A) kl. 22.00 – 06.00
 - 45 dB(A) övrig tid

Högsta momentana ljudnivå mellan kl. 22.00 – 06.00 får inte överstiga 55 dB(A).

Efterlevnaden ska kontrolleras, på tillsynsmyndighetens begäran, genom antingen immissionsmätning eller närfältsmätning och beräkning. Ekvivalentvärdena ska

beräknas för olika driftstillstånd under de tidsperioder som anges ovan. Mätfrekvens och metod ska framgå av kontrollprogrammet.

Kemikalier och farligt avfall

22. Förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska ske på kemikalieresistenta täta underlag, utan golvbrunnar eller andra avlopp, belägna under tak eller motsvarande nederbördsskydd. Flytande produkter och farligt avfall ska förvaras inom invallning. Invallningen ska rymma den inom invallningen förvarade största behållarens volym plus 10 % av övrig lagrad volym som förvaras inom invallningen. Saneringsmedel ska finnas tillgängligt och förvaringsplats ska vara tydligt skyltad.
23. Påfyllningsutrustning för cisterner, behållare m.m. får inte ge upphov till spill eller läckage i mark- eller ytvatten. Detsamma ska gälla vid påfyllning och tankning. Vid behov ska påkörningsskydd finnas.
24. Påfyllning och tillredning av växtskyddsmedel ska göras på platta med avrinningsmöjligheter till gödselbehållare eller motsvarande. Påfyllning i fält ska ske med mobil vattentank och påfyllning ska ske på olika delar av åkermarken. Sprutan ska parkeras på en ur läckagesynpunkt säker plats när den inte används.

Fastbränslepanna

25. Stofthalten i utgående rökgaser från fastbränsleanläggningen får senast 2 år efter att tillståndet tagits i anspråk inte överstiga 250 mg/Nm³ vid 13 % CO₂. Kontrollmätning ska ske senast 2 år efter att tillståndet tagits i anspråk och utföras vid normal drift. Därefter ska kontrollmätning ske på tillsynsmyndighetens uppmaning dock minst vart 5:e år.
26. Lagring av aska ska ske på platta eller i tät behållare skyddad från nederbörd.
27. Aska från förbränning av halm får endast spridas på egen eller arrenderad åkermark. Aska från förbränning av flis får inte spridas på åkermark. Tillsynsmyndigheten får medge annat omhändertagande och medge undantag om Sökanden visar att det är lämpligt ur miljösynpunkt.

Kontroll

28. För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndshavaren på eget initiativ efter samråd med tillsynsmyndigheten.
29. Förstagångsundersökning (besiktning) av nya stallet och nya anläggningsdelar på Tollegården ska utföras av oberoende sakkunnig besiktningsman senast ett år efter att den verksamheten har satts igång. Förslag på besiktningsman och program för undersökningen ska inlämnas till tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetet påbörjas. Undersökningsrapporten ska inges till tillsynsmyndigheten.

Uppskjutna frågor och föreskrifter under en prøvotid

Miljöprövningsdelegationen skjuter med stöd av 19 kap. 5 § och 22 kap. 27 § miljöbalken upp frågan om vilka villkor som slutligt ska gälla för placering och utformning av anläggningar för att fånga fosfor till vattendrag. Frågan om åtgärder för att minska olägenheter i form av lukt från befintlig verksamhet vid Tollegården skjuts också upp under en prøvotid.

Uppskjutna frågor

Sökanden ska under prøvotiden genomföra följande utredningar:

U 1. Sökanden ska med hjälp av sakkunnig expertis utreda och utifrån förutsättningar i området bedöma lämplig placering och utformning av

- Fosfordammar/våtmarker
- Tvåstegsdiken
- Anpassade skyddszoner/översilningsområde
- Ev. andra åtgärder med syfte att minska fosforförluster från åkermark, som t.ex. gödselseparering

Utredningen ska minst innehålla:

- Beskrivning av åtgärdernas omfattning samt redovisning på karta
- Skötsel på lång och kort sikt

- Årliga kostnader (med beräkning).
- Tidplan för åtgärdernas genomförande

Utredningen med förslag till slutgiltiga villkor ska lämnas till Miljöprövningsdelegationen senast 2 år efter att tillståndet tagits i anspråk.

U2. Sökanden ska utreda möjligheter att begränsa olägenhet orsakad av utsläpp av luktande ämnen från den befintliga verksamheten vid Tollegården. Förslag till möjliga förbättringsåtgärder (exempelvis tak över befintliga gödselbehållare), beskrivning av förväntad effekt av åtgärderna samt kostnader och tidplan för desamma tillsammans med förslag till slutliga villkor för att begränsa olägenhet av utsläpp av luktande ämnen ska lämnas till Miljöprövningsdelegationen senast 1 år efter det att tillståndet tagits i anspråk.

Statusrapport

Enligt 22 kap. 1 § första stycket p 7 MB ska en tillståndsansökan för en IED-anläggning innehålla en statusrapport när detta krävs enligt bestämmelserna i industriutsläppsförordningen (2013:250).

Miljöprövningsdelegationen bedömer efter granskning av ansökningshandlingarna och annat som framkommit i ärendet att någon statusrapport inte behövs i förevarande ärende.

Tid för igångsättning

Om den utökade verksamheten inte har satts igång inom tre år från det att tillståndet vann laga kraft förfaller tillståndet i den delen.

Ianspråktagande

Beslutet får tas i anspråk när det har vunnit laga kraft. Tillståndshavaren ska skriftligen meddela tillsyns- och tillståndsmyndigheten när tillståndet har tagits i anspråk.

Återkallelse av tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen återkallar med stöd av 24 kap. 3 § första stycket 6 MB av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län tidigare meddelade tillstånd den 15 januari 2013 (dnr 551-2188-12).

Återkallelsen gäller från och med att beslutet har vunnit laga kraft och tillståndet har tagits i anspråk.

Särskilda upplysningar

Med tillsynsmyndighet avses i detta beslut för närvarande Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun.

Sökanden bör utreda och bedöma om uttaget av vatten utgör tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Ett sådant tillstånd prövas i så fall av Mark- och miljödomstolen.

Miljöprövningsdelegationen erinrar om bestämmelserna i 2 kap. 10 § kulturminneslagen. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet avbrytas. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla till Länsstyrelsen att en fornlämning påträffats.

Förutom de krav som följer av tillståndet ska stora anläggningar för grisproduktion även följa BAT-slutsatser eftersom de omfattas av Industriutsläppsförordningen.

Miljöprövningsdelegationen upplyser om att nya BAT-slutsatser publicerades den 15 februari 2017, vilket innebär att de krav som följer av slutsatserna ska klaras senast den 15 februari år 2021.

Sanitärt avloppsvatten ska omhändertas på sätt som kommunen godkänner.

Möjligheten och lämpligheten av att ansluta Tollegården till kommunalt vattenledningsnät är inte föremål för prövning i detta ärende. Ställningstagande görs av huvudman för vattenförsörjningen efter förfrågan från Sökanden.

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att meddelat tillstånd enligt 9 kap. MB inte befriar verksamhetsutövaren från skyldighet att rätta sig efter vad som föreskrivs i annan lagstiftning.

Redogörelse för ärendet

Tidigare beslut

Länsstyrelsen har genom beslut, den 15 januari 2013, med dnr 551-2188-12, meddelat Sökanden tillstånd till befintlig och utökad jordbruksverksamhet med djurhållning på fastigheterna Ölvingstorp 13:2 och Kulltorp 6:1 i Kalmar kommun. Tillståndet omfattar djurhållning med maximalt 1 124 djurenheter av djurslagen gris, häst och får.

Prövningsgrund

Grunden för prövningsplikt finns i 1 kap. 3 § Miljöprövningsförordningen (2013:251). Verksamheten omfattas av kod B 1.10-i: Anläggning för djurhållning med mer än 2 000 platser för växande grisar som är tyngre än 30 kg och avsedda för produktion eller mer än 750 platser för suggor.

Verksamheten omfattas även av Industriutsläppsförordningen (SFS 2013:250) och kategoriseras i Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU) i punkt 6.6 intensiv uppfödning av svin utifrån de förutsättningar som anges ovan.

Samråd

Samråd enligt 6 kap. 4 § MB har ägt rum den 25 januari 2017 med närvaro av företrädare för Sökanden, Länsstyrelsen och kommunen. Samråd med enskilda som kan antas särskilt berörda har skett genom skriftlig information till närboende inom 500 meter.

Ansökan gäller en verksamhet som enligt 3 § 1 p. förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Detta innebär att samråd ska hållas med en vidare krets i enlighet med 6 kap. 4 § MB. Samrådet har genomförts dels genom utskick till Trafikverket, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kommunstyrelsen i Kalmar kommun, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, Ljungby hembygdsförening, Hagbyåns och Halltorpsåns Vattenråd, Ljungbyåns vattenråd och Kommittén för recipientkontroll i Ljungbyån samt genom annonsering i ortspressen.

Ärendets handläggning

Ansökan om tillstånd inkom till Miljöprövningsdelegationen den 7 juni 2017 och sändes efter komplettering på remiss till Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun, statliga myndigheter, Kalmar Vatten AB och till länsstyrelsen i enlighet med 25 § förordning (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer. Ansökan har kungjorts i ortspressen den 21 april 2018. Yttranden har inkommit den 18 maj från Trafikverket, den 21 maj från Kalmar Vatten AB, den 23 maj från Samhällsbyggnadsnämnden och den 25 maj från Länsstyrelsen Kalmar län. Synpunkter har inkommit från Lisbeth Hultqvist den 8 augusti och Mattias Persson den 27 augusti. Yttrande och erinringar har översänts till Sökanden.

Sökandens yrkanden och förslag till villkor

Sökanden har i ansökan framfört följande yrkanden och förslag till villkor.

Yrkanden

Mats och Cecilia Olsson ansöker om tillstånd för att utöka sin djurhållning från idag 1 124 djurenheter till 1 370 djurenheter. Planerna innebär en utökning av slaktvinsplatserna från 6 800 platser till 9 254 platser (4 omgångar per år). Omfattningen av övriga djurslag kommer att vara oförändrad.

Sökanden ansöker om ett igångsättningsmedgivande enligt 22 kap. 26 § MB. Medgivande gäller att få påbörja schakt- och grävningsarbeten samt även påbörja byggnation av planerat stall och tillhörande anläggningar innan slutligt beslut är taget.

Sökanden ansöker om verkställighetsförordnande enligt 22 kap. 28 § MB.

Sökanden yrkar på undantag från kravet på statusrapport.

Villkorsförslag

Spridning av gödsel ska ske enligt en årligen upprättad gödslingsplan med syfte att fastställa optimala gödselgivor. Gödslingsplanen ska baseras på aktuell markkarta och aktuell analys av flytgödselns innehåll av växtnäring (N, P, K).

Spridning av flytgödsel ska ske med släpslang eller annan, ur miljösynpunkt, likvärdig eller bättre teknik.

Stofthalten i utgående rökgaser från fastbränsleanläggningen får uppgå till högst 250 mg/m³ torr gas vid 13% CO₂.

Alla nybyggnationer ska förses med gödselkyllning för att minska ammoniakavgången från stall.

Alla planerade flytgödselbehållare ska förses med tak.

Sökanden beskrivning av verksamheten

Sökanden har lång erfarenhet av grisuppfödning. Nuvarande produktion bedrivs på tre produktionsställen på fastigheterna Ölvingstorp 13:2 och Kulltorp 6:1 i Kalmar kommun. På Holmsbergs gård finns två stallar med tillsammans 1 190 platser för suggor, ett stall med 432 slaktsvinsplatser samt två stallar med 45 ponnyer och hästar. På Kulltorp finns två stallar med 1 168 slaktsvinsplatser. Anläggningen ligger inom ett vattenskyddsområde. Dessa stallar planeras att avvecklas eftersom de är slitna. Avveckling av stallarna kan ske 14 veckor efter att ett nytt stall på Tollegården står färdigt. På Tollegården finns i nuläget ett stall med 4 590 slaktsvinsplatser och platserna kommer att utökas till 5 390 slaktsvinsplatser. Ett stall med 610 slaktsvinsplatser kommer att tas ur bruk. På Tollegården vill Sökanden utöka med ett nytt stall med 3 744 slaktsvinsplatser. I dagsläget säljs smågrisar till andra uppfödare. Med det planerade stallet kommer alla smågrisar att kunna födas upp till slakt på anläggningen.

Sökanden vill även ha möjlighet att ha en fårbesättning på 30 får. Med den planerade byggnationen kommer antalet djurenheter att öka från 1 124 till 1 370. Ansökan omfattar 1 190 platser för suggor, 9 254 platser för slaktsvin (4 omgångar), 5 hästar, 40 ponnyer och 30 får.

Sökanden bedriver växtodling på 735 ha åkermark med odling av höstkorn, vårkorn, höstvetete, potatis, höstraps och vall. Det finns ca 5 ha skydds zoner, 1,2 ha våtmark och 24

ha betesmark för hästarna. Dessutom finns planer på att anlägga ytterligare en våtmark på 3,8 ha.

Gårdarna ligger i jordbruksbygd utanför detaljplanelagt område. Inom 500 meter från Holmsberg och Tollegården finns 9 permanentbostäder och en arbetarbostad för säsongarbetare. En detaljplan är fastställd drygt 400 meter från Tollegården där nya bostäder är planerade.

Fodermängderna av inköpt spannmål ökar från 1 592 till 5 420 ton och kraftfoder från 1 661 till 3 128 ton. Mängden vassle ökar bara marginellt. Blötutfodring tillämpas och fodret innehåller fytas. Den planerade spannmålsanläggningen rymmer 400 ton och spannmålen som kommer dit är redan torkad. I samma byggnad sker fodermixning av vatten, vassle, spannmål och koncentrat som pumpas ut i stallarna. Olägenheter i form av buller och transporter bedöms som små, speciellt i jämförelse med intilliggande europaväg. Vattenförsörjning sker med kommunalt vatten på Holmsberg. I dagsläget tas vatten från egna brunnar på Tollegården men efter utökning vill Sökanden ansluta även denna gård till det kommunala vattennätet. Den nuvarande årliga förbrukningen av dricksvatten är 25 000 m³ och kommer att öka till 30 000 m³. Vatten för tvättning ökar från 1 200 m³ till 1 500 m³ och leds till gödselbrunnarna. Hälften av förbrukningen beräknas efter utökningen att ske på Tollegården.

Det finns i nuläget två värme pannor, en på Holmsberg och en på Tollegården. Pannan på Holmsberg har en effekt på 500 kW och halm används som bränsle men även olja och ved kan användas. Det blir 26 ton aska från halmpannan i Holmsberg. Askan lagras på hårdgjord ytan, blandas med stallgödseln och sprids på åkermark. Egen skog finns där askan också kan spridas. På Holmsberg finns en oljepanna som back-up och en oljecistern på 3 m³. Halmpannan på Tollegården (på 350 kW) kommer att fasas ut och ersättas med en värmepump i kombination med gödselkylning. Spannmålstorkning kräver elenergi. Den totala förbrukningen beräknas öka från 1 340 000 kWh till 1 550 000 kWh.

I verksamheten används växtskyddsmedel, smörj- och maskinoljor samt desinfektionsmedel. På Holmsberg finns ett nybyggt kemikalieförråd och sprutan fylls under tak med uppsamling till pumpbrunn. Eventuellt spillvatten blandas med stallgödsel och sprids på åkermark. Desinfektion av stallar sker efter varje omgång och efter tvättning med högtryckstvätt. Det finns fyra invallade och dubbelmantlade dieselcisterner.

I dag produceras enligt modellberäkningar 27 800 m³ flytgödsel och 264 m³ djupströgödsel. Den planerade verksamheten kommer, enligt beräkningsprogrammet VERA, att producera drygt 40 000 m³ flytgödsel och oförändrad mängd djupströgödsel.

Det finns elva befintliga gödselbehållare med en total lagringskapacitet på 22 975 m³ och tre gödselplattor med total yta på 425 m². Plattor och gödselbehållare är placerade i Kulltorp, Holmsberg, Ljungbyholm, Binga och Tollegården. De mindre behållarna har svämtäcke. På Tollegården kommer två nya flytgödselbehållare, försedda med tak, att byggas. Genom andra beräknings schabloner har Sökanden visat att behovet av lagringsvolymen är 32 668 m³ med beaktande av att 66 % av stallgödseln kommer att lagras under tak.

Dagens produktion kräver 998 ha spridningsareal och för den planerade produktionen behövs 1 397 ha. Beräkningen tar hänsyn till villkor i befintligt tillstånd om en begränsning på 15 kg fosfor per ha och år på åkermark i fosforklass V som innebär att 98 ha krävs utöver gängse schablonberäkning. Sökanden har 711 ha egen och arrenderad spridningsareal och dessutom 735 ha kontrakterad åkermark vilket ger en total spridningsbar areal på 1 446 ha åker. Stallgödsel från suggor är KRAV-godkänd och därför eftertraktad.

Interna transporter sker dels som kontinuerliga djurtransporter vilket kommer öka något efter utökningen och dels som transport av stallgödsel under intensiva arbetsperioder. Det är ca 640 interna gödseltransporter och dessa blir oförändrade liksom transporter av halm som i dagsläget är 57 st. Däremot kommer stallgödseltransporter till mottagare att minska från ca 320 transporter till 314, eftersom det sker en övergång till lastbiltransporter som kan ta större mängder. De externa djurtransporterna ökar från 4 bilar i vecka till 5 bilar. Fodertransporterna blir oförändrade eftersom större mängder kan lastas. Dessutom säljs skördeprodukter och det blir 110 transporter. Verksamheten är i stort sätt densamma vilket innebär att transportererna kommer att ske mestadels dagtid. Men vissa kan ske så tidigt som kl 04 och kvällstid till kl 22.

Miljökonsekvensbeskrivning (sammanfattning)

Sökanden har valt Tollegården som huvudalternativ för det nya stallet med två olika placeringar i anslutning till befintligt stall. Sökanden bedömer att påverkan på de nya bostäderna norr om Tollegården begränsas av att E 22:an utgör en störningskälla. Skyddsåtgärder såsom gödselkylning i befintligt suggstall och planerat stall samt tak på gödselbehållare kommer att begränsa lukt och ammoniakavgång. Att bygga ett slaktsvinstall på Holmsberg bedöms ur smittskyddssynpunkt som ett sämre alternativ. Ett tredje alternativ är att utöka på Kulltorp på samma plats som de befintliga och numera slitna stallen. Denna anläggning ligger inom vattenskyddsområde och därför bedöms denna lokalisering som ett sämre alternativ. Andra nackdelar är olägenheter för närboende

i Kulltorp, fler och längre djurtransporter, större närhet till ett Natura 2000-området vid kusten samt ökade kostnader. Nollalternativet utgörs av den nuvarande produktionen.

Huvudlokaliseringen är på en plats där det tidigare har legat byggnader och därmed finns ingen påverkan på skyddade arter. Däremot kan ammoniakavgången innebära att kvävenedfallet kan öka lokalt, men påverkan på den biologiska mångfalden bedöms inte öka nämnvärt.

Farligt avfall uppkommer i maskindriften och består av spillolja, oljefilter och blybatterier. Det beräknas inte öka eftersom växtodlingen inte förändras. Avfall som uppkommer i djurhållningen såsom kadaver och lysrör kommer att öka.

Transporterna kommer att öka och dessa orsakar buller, men ökningen begränsas genom att större mängder kan lastas per leverans och att de mestadels sker dagtid under vardagar. Traktorer och övriga gårdsmaskiner är utrustade med ljuddämpare. Ventilationsfläktarna blir fler, sitter i trummor och är ljuddämpade. Luktolägenheter bedöms inte öka eftersom utgödslingsrutinerna är goda, påfyllning sker under täckning och tak av plastduk på nya gödselbehållare ger god täckning.

Den befintliga och utökade djurproduktionen kräver 1 397 ha spridningsareal. Begränsning av tillförseln av fosfor till 15 kg per ha på åkermark i fosforklass V, kräver 90 ha spridningsareal beräknat utifrån markkarteringen från 2017. Av egen och arrenderad mark kan 711 ha användas, övriga marker är inte spridningsbara eftersom de utgörs av skydds zoner, träda och våtmark. Sökanden har även kontrakt på 735 ha spridningsareal med fem jordbruksföretag. Den totala spridningsarealen är 1 446 ha åkermark. Det finns även 24 ha betesmark.

Sökanden genomför och planerar genomföra en rad åtgärder för att minska ammoniakutsläppen från stallarna. Utgödslingssystemet är tätt och ventilationsanläggningen är av senaste teknik. Djuren får rikligt med strömedel och utgödsling sker en till två gånger per dag. Gödselkylning finns i suggstallet och kommer att installeras i det planerade slaktvinstallet. Det finns tak på de två största gödselbehållarna i Holmsberg och det kommer att anläggas tak på alla nya gödselbehållare. Gödselspridning sker med släpslangsteknik.

Under 2017 har Sökanden gjort en ny markkartering. 713 analyser har tagits och 251 analyser (35%) är i klass V. Medelvärdet för P-AL-talen ligger på 15,94 mg /100 g jord vilket är 2,59 mg/100 g jord lägre än tidigare gjord markkartering från 2012. Hälften av proverna visar en fosformättnadsgrad på över 30 %.

Växtnäringsbalansen visar att kväveöverskottet kommer att öka från 87 kg/ha till 130 kg/ha efter utökningen. Fosforöverskottet minskar från 2 kg/ha till 0 kg/ha. Utlakning av kväve har beräknats genom VERA och är 31 kg/ha och år. Gårdens växtodling kommer inte att förändras och därmed kommer kväveutlakningen att vara oförändrad. Företaget är med i Greppa Näringen.

Genom regelbundna markkarteringar anpassas fosforgödslingen till fosforhalter i marken. Skyddszoner på 1 - 6 meter finns på sammanlagt 5 ha. En våtmark på 1,2 ha har anlagts och en annan våtmark på 3,8 ha är under byggnation. Fånggrödor odlas på ca 100 ha. Sökanden är medlem i recipientkontrollen i Ljungbyån.

För att minska fosforförluster sker ett tärande på fosforförråden genom höga skördar som åstadkoms genom bevattning. Sökanden har planerat att avsätta areal för träda samt anlägga tvåstegsdiken intill vattendrag och diken som extra skyddsåtgärd.

Huvuddelen av åkerarealen ligger inom Ljungbyåns huvudavrinningsområde och mindre andel inom Hagbyåns huvudavrinningsområde. Vissa arealer avvattnas direkt till Kalmarsunds kustvatten. Ljungbyån har god ekologisk status och statusklassningen är hög status avseende näringsämnen. Hagbyån har måttlig ekologisk status och statusklassningen för näringsämnen är god status med liten marginal till måttlig status. Eftersom stallgödsel från utökningen av verksamheten kommer att transporteras till kontrakterad areal bedöms påverkan från växtodlingen att vara oförändrad och bidrar inte till ökande utsläpp.

Inkomna yttranden

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun har i yttrande framfört följande.

Samhällsbyggnadsnämnden tillstyrker att tillstånd ges under förutsättning att följande punkter regleras i Länsstyrelsen tillståndsbeslut:

- Vilka åtgärder som ska genomföras för att minimera ammoniakutsläppen från stallarna. Detta med BAT, bästa möjliga teknik i åtanke, för att minska verksamhetens miljöpåverkan i form av övergödning och försurning av vattendrag, Kalmarsund och Östersjön.
- Gödsling ska regleras så att tillförd mängd fosfor är mindre än grödans behov för att på så sätt sänka markens innehåll av fosfor. Regleringen med begränsad fosfortillförsel ska vara hårdast där markens innehåll av fosfor är högst. Dessutom behöver verksamheten genomföra åtgärder på eller intill skiften med hög fosformättnadsgrad för att minska risken för fosforläckage. Exempel på sådana åtgärder kan vara

våtmarker, strukturkalkning, tvåstegsdiken och liknande. Val av åtgärd måste styras av platsens egenskaper för att syftet med åtgärden ska uppfyllas.

- Utgödsling, lastning och transport av gödseln ska ske utan risk för förorening av grundvattnet.
- Lagring och stukalagring av gödsel samt provtagning av gödsel ska regleras i tillståndet.
- Gödselmottagare och kopia på dokumentation över bortförd gödsel ska redovisas till tillsynsmyndigheten.
- Stoftutsläpp från fastbränslepannor ska begränsas och regleras.

Nedan sammanfattas samhällsbyggnadskontorets bedömning.

Den planerade utbyggnaden kommer att ske i anslutning till befintliga stall. Inom en radie på 500 meter från befintliga och planerade anläggningar finns 9 permanentbostäder och en arbetarbostad. Det har förekommit enstaka klagomål från boende i Ljungbyholm på lukt från verksamheten. Samhällsbyggnadsnämnden ser positivt på att man kommer att ordna gödselkylning, då det även kommer att minska risken för luktolägenhet till omgivningen. Gödselkylning planeras i alla slaktgrisstallar om verksamheten får tillstånd och innebär att ammoniakutsläppen från stallen kommer att minska väsentligt.

Fullt utbyggt kommer företaget årligen att producera sammanlagt cirka 32 668 m³ gödsel. Enligt senaste markkarteringen är det 285 ha som är i fosforklass V. Verksamheten klarar en begränsning på 15 kg fosfor/ha. På delar av arealen finns områden med hög fosformättnadsgrad vilket innebär att det finns risk för fosforläckage till yt- och grundvatten. Samhällsbyggnadsnämnden anser att det är viktigt att verksamheten gör så mycket den kan för att inte öka fosforläckaget från spridningsarealen. Att begränsa mängden fosfor som får spridas på klass V är en viktig åtgärd som bör genomföras. Verksamheten har själv angett att de kommer att så in gräsvallar på fem platser på areal med fosforklass V som ligger nära vattendrag. Gräsvallarna kommer att ligga i träda och därmed inte brukas vilket förhindrar läckage från skiften intill. Anläggning av tvåstegsdiken, våtmarker som även fungerar som fosforfällor samt några skydds-zoner är åtgärder som placeras på strategiskt lämpliga platser. Sammantaget gör åtgärderna att verksamheten kommer att minska risken för fosforläckage avsevärt.

Gödselmottagare och lagstadgad dokumentation av bortförd stallgödsel ska redovisas till för att kunna genomföra tillsyn över gödselhanteringen.

Befintliga stallar värms upp med halmpannor. Pannan på Tollegården planeras att tas ur bruk och uppvärmningen kommer istället att ske med värmepump. Halmpannan på Holmsberg har idag ingen stoftrening men pannan kan enligt tillverkaren försees med cyklonrening. Tillverkaren garanterar dock inte någon effekt. Samhällsbyggnadsnämnden anser att det vore bra att installera en cyklon. Det är viktigt att det framgår när under förbränningscykeln som pannan förväntas klara de utsläppskrav som ställs i tillståndet samt hur ofta en utsläppskontroll av pannorna ska genomföras.

Länsstyrelsen Kalmar län har i yttrande anfört följande.

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att tillstånd för ansökt verksamhet ska lämnas.

Länsstyrelsen finner ingen anledning att ifrågasätta de slutsatser som Mark- och miljööverdomstolen kom fram till i dom M 6081-13, att markförhållandena och förhållandena på platsen i övrigt samt sättet vilket verksamheten ska bedrivas kommer att leda till ett tärande på markens fosforförråd. Tillkommande gödsel utifrån utökningen av djurplatser kommer att spridas på för ändamålet kontrakterade areal. Länsstyrelsen anser därför att de villkor som berör gödselspridning på fosforklass V ska utformas enligt domen.

Gällande tillstånd

Nuvarande tillstånd för produktionen gavs i januari 2014 av Mark- och Miljööverdomstolen. Frågan som var föremål för överklagandet rörde gödselhantering på mark med fosforklass V.

Domstolen uttalar att sambandet mellan höga fosforvärden i matjord och alv och risk för fosforläckage är svårbedömt. Domstolen tog också fasta på Jordbruksverket inställning att topografi, jordart, klimat och andra naturgivna förhållanden ofta har större betydelse för risken för fosforläckage än gödselgivan. Samt att för jordar med hög fosforhalt i matjorden har också alvens egenskaper och fosformättnadsgrad stor betydelse.

Av utredningen i målet har domstolen kommit fram till att marken har låg lerhalt och en alv med relativt högt pH-värde och lågt fosforinnehåll samt att dessa förhållanden är gynnsamma för att binda fosfor i alven. Domstolen anser att det flacka landskapet i regionen är en fördel eftersom det minskar risken för avrinning av partikulär bunden fosfor till närliggande vattendrag.

Domstolen bedömde sammantaget att markförhållandena och förhållandena på platsen i övrigt samt sättet vilket verksamheten ska bedrivas kommer att leda till ett tärande på markens fosforförråd.

Nuvarande ansökan

Bolaget uppger att de spridningsareal som omfattas av ansökan är samma som omfattades av prövning för fyra år sedan. Tillkommande gödsel utifrån utökningen av djurplatser kommer att spridas på för ändamålet kontrakterade areal.

Bolaget redovisar i ansökan att fosfortalen på markerna har minskat med 14 % i snitt mellan 2012 och 2017. Vilket ger kraftiga indikationer på att det resonemang som låg till grund för Mark- och Miljödomstolens beslut 2014 om ett tärande på markens fosforförråd var korrekt.

Bolaget redovisar också siffror från deras recipientkontroll som visar att fosforvärdena i mätpunkten har minskat med 40 % sedan 1999. Det visar på ett långsiktigt förbättringsarbete kring näringsläckage i området. Statusklassningen för näringsbelastningen med avseende på fosfor är hög.

Andra domar

I M 7490-16, beslutsdatum 2017-06-13, kommer Mark- och miljödomstolen fram till ett skarpare villkor för spridning av gödsel än vad Holmsbergs gård har. Länsstyrelsen går inte in på detaljerna i domen men konstaterar att domstolen även denna gång fastställer att utöver halten av fosfor i marken så har även topografi, jordart, klimat och andra naturgivna förhållanden stor inverkan på risken för läckage. Domstolen konstaterar senare att topografin är sådan att ytavrinning och vattenerosion inte är försumbar. Länsstyrelsen anser inte att förutsättningarna är jämförbara mellan de två lokaliseringarna eftersom både topografin och nederbördsmängden skiljer sig markant. Halland, där verksamheten som var föremål för prövningen ligger, är ett av Sveriges nederbördsrikaste område medan Kalmar är ett av Sveriges nederbördsfattigaste.

Länsstyrelsen samlade bedömning

Länsstyrelsen noterar att förändringen som bolaget ansöker för ger möjligheter för utökad produktion, förbättrad djurhälsa och arbetsmiljö samt minskade transporter av djur. Sammantaget är det mycket positivt och helt i linje med den livsmedelsstrategi som regeringen antog den 20 juni 2017.

Livsmedelsstrategi tar sikte på en ökad och hållbar produktion av mat som kan leda till fler jobb och hållbar tillväxt i landet. Länsstyrelsen vill trycka på vikten av ökad livsmedelsproduktion och styrkan med den svenska livsmedelsproduktionen som i ett

internationellt perspektiv är mer miljö- och climateffektiv och har en högre standard inom djurskydd och djurhälsa. Klimatförändringar kommer att försvåra produktion av livsmedel i vissa delar av världen. I livsmedelsstrategin visar Regeringen tydligt att de anser att det är angeläget att ta vara på möjligheterna att producera livsmedel där förutsättningarna är goda och därigenom minska produktionens klimatpåverkan. Länsstyrelsen bedömer att förutsättningarna för grisproduktion på ansökta fastigheter är goda eftersom det är nära till foder, slakteri och konsumenter samtidigt som de plats specifika förutsättningarna på platsen med flackt landskap och relativt låg nederbörd är goda.

Trenden idag är att svensk livsmedelsproduktion tappar marknadsandelar, både på den inhemska marknaden och globalt. För flera viktiga områden, främst animalie, har produktionen minskat under de senaste årtiondena samtidigt har efterfrågan på animaliska livsmedel ökat. I Sverige har produktionen av gris minskat med 24 % sedan 1995.

Sammantaget bedömer länsstyrelsen att MPD kan meddela tillstånd med samma villkor och förutsättningar gällande spridning av gödsel på mark med fosforklass V som fastställdes av Mark- och miljööverdomstolen. Särskilt eftersom dessa villkor har lett till att markförhållandena avseende fosforinnehåll förbättrats markant sedan tillståndet lämnades.

Kalmar Vatten AB har i yttrande framfört följande.

Kalmar Vatten kan enbart leverera hushållsvatten samt en mycket begränsad mängd ytterligare av den erfordrade vattenmängden, huvuddelen av anläggningens vattenbehov på Tollegatan 15 får hämtas från annat håll. Noggrannare beräkningar på mängder utöver hushållsvatten behöver göras.

Trafikverket har tagit del av ansökan och har inga ytterligare synpunkter i ärendet.

Lisbeth Hultqvist har framfört att det förekommer luktolägenheter fem dagar i veckan och det är inte bara under denna varma sommar som det har luktat. Vinden har under sommarmånaderna ofta varit sydlig vilket medför att lukt förs in i tätorten. Eftersom Ljungbyholm kommer att bebyggas söderut finns det en oro för fortsatta olägenheter för boenden.

Mattias Persson har framfört att så fort det blåser från söder eller sydsydost så förpestas tillvaron av grisstalllukt och lukt från gödselbrunn, samt massor av spyflugor. Sjöbrisen under sommaren gör att det blåser från griset mot Ljungbyholm. Det går inte att sitta ute på altanen eller vara ute i trädgården under sådana förutsättningar. Bästa möjliga

teknik behöver användas vid Tollegården för att minimera lukten för de boende i Ljungbyholm. Täck över gödselbehållarna med tak.

Sökandens synpunkter

Sökanden har tagit del av inkomna yttranden och har lämnat synpunkter enligt nedan.

Sökanden har tagit del av synpunkter från boende i Ljungbyholm och har i huvudsak följande synpunkter. Avståndet till Lisbeth Hultqvist bostad är 1 820 meter från Tollegården. Det finns en annan grisproduktion 1 150 meter från denna bostad. Avståndet från Lisbeths dotter är 750 meter till Tollegården och 930 meter till den andra grisproduktionen. Sökanden pekar på Boverkets allmänna råd från 1995 som rekommenderar ett skyddsavstånd på 500 meter till lantbruk. Det är svårt att bedöma varifrån lukt kommer. Det finns även ett lantbruk med nötköttsproduktion i närområdet. Lukt kan även komma från gödseltransporter genom Ljungbyholm.

Den dominerande vindriktningen i området är enligt SMHI sydvästlig, d.v.s. parallellt med E22. Ingen annan närboende har hört av sig om luktolägenheter varken till kommunen, länsstyrelsen eller till familjen Olsson. Det genomförs ett kontinuerligt arbete med att spåra, förhindra och begränsa olägenheter. Det gamla stallet revs i augusti 2018.

Gödselbehållare kan vara en källa till lukt, trots att gården har svämtäcken på 15 cm. När gödsel pumpas till behållarna, vilket görs ca 2 tim tre gånger i veckan uppkommer ibland lukt. Enligt erfarenhet från Holmsbergs anläggning försvinner denna olägenhet när gödselbehållare är försedda med tak. Sökanden har åtagit sig att förse nya gödselbehållare med tak. Man kan även tänka sig att förse befintliga behållare med tak men vill att Miljöprövningsdelegationen bedömer om det är rimligt att föreskriva ett sådant villkor. Kostnaden för tak på de två befintliga behållarna beräknas uppgå till 700 000 -1 000 000 kr.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen anser att miljökonsekvensbeskrivningen, som bifogats ansökan, i allt väsentligt uppfyller kraven enligt 6 kap. MB med hänsyn till verksamhetens art och omfattning.

Tillåtlighet

Miljöbalkens mål

Av 1 kap. 1 § MB framgår att bestämmelserna syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Val av plats och planförhållanden

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det enligt 2 kap. 6 § MB väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Vidare framgår att tillstånd inte får ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser.

Planer

Verksamheten bedrivs idag på tre platser, Holmsberg, Kulltorp och Tollegården. Sökanden vill koncentrera verksamheten till Holmsberg och Tollegården. Stallar i Kulltorp är slitna och kommer att tas ur drift. Alla anläggningar är belägna i jordbruksbygd utanför detaljplanelagt område. Idag finns det 9 permanentboende och en arbetarbostad inom 500 meter från verksamheten i Holmsberg och Tollegården. Enligt en ny detaljplan för södra delen av Ljungbyholm är bostäder planerade drygt 400 meter från Tollegården. Detaljplanen omfattar 48 villatomter, 30 hyreslägenheter samt möjlighet att anlägga en lekplats. I Kalmar kommuns översiktsplan finns planer på ett område för verksamhetsutveckling norr om E22, knappt 200 meter från Tollegården.

Huvudlokaliseringen av det nya stallet är parallellt med det befintliga stallet. Det kommer att ligga mellan en enskild väg och ett befintligt stall. Fördelar med denna lokalisering är enligt sökanden goda logistiska förhållanden med närhet till gödselbehållare och foderanläggning. Det finns två alternativa placeringar varav den ena är på Tollegården, vinkelrätt mot befintligt slaktsvinstall. Avståndet till detta stall är ca 50 meter norrut mot E22. Den andra alternativa placeringen innebär ett nytt stall i Kulltorp, på samma plats som befintliga stall. Sökanden redogör för nackdelarna med lokaliseringen i Kulltorp såsom högre investeringskostnader, sämre logistik, fler transporter och risk för påverkan på vattenskyddsområde. Med denna utredning vidhåller Sökanden att lokalisering av nytt stall bör ske på Tollegården enligt huvudalternativet. En lokalisering på en helt ny plats på Tollegården bedöms som alltför kostsam och i Holmsberg är smittorisken alltför stor.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att huvudalternativet ligger på en fastighet som varken omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser. Miljöprövningsdelegationen finner att verksamheten är förenlig med den kommunala översiktsplanen som lyfter fram det kulturhistoriska och öppna jordbrukslandskapet. Miljöprövningsdelegationen bedömer att en placering enligt huvudalternativet kan godtas. Sökanden har visat att området mellan den mindre vägen och befintligt stall kan inrymma ett nytt stall med de begränsningar och regler som gäller avseende avstånd till befintligt stall och väg.

Omgivningspåverkan

Enligt Boverkets allmänna råd 1995:5 Bättre plats för arbete anges 500 meter som riktvärde för skyddsavstånd för djurhållning i lantbruk. Störningar som kan uppstå i samband med djurhållning är framför allt lukt (hantering av gödsel och ventilationsluft från stallar), ansamling av flugor och buller (transporter och fläktbuller).

Miljöprövningsdelegationen anser att E22 idag utgör en stor störningskälla vad gäller buller från trafiken. Det buller från fläktar och transporter som uppstår ifrån verksamheten utgör mindre störning i sammanhanget. De mer intensiva transporterna vid t. ex. gödselkörning är av mer sporadisk karaktär.

I landsbygdsmiljöer får en högre toleransnivå för lukt och buller från djurhållande verksamheter anses gälla. Den aktuella verksamheten ligger emellertid i närheten av detaljplanerad bostadsbebyggelse. I ett sent skede av ärendet har det inkommit synpunkter från boende i Ljungbyholms samhälle med anledning av upplevda luktstörningar. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att verksamheten har funnits länge på platsen och att det är svårt att helt eliminera luktolägenheter från lantbruksverksamheter. Sökanden har åtagit sig flera åtgärder vid den nya anläggningen såsom gödselkylning och tak på nya gödselbehållare vilket kommer att medföra att begränsa luktolägenheterna från den utökade verksamheten. Miljöprövningsdelegationen har dessutom föreskrivit villkor om bland annat gödselspridning för att minimera luktolägenheterna. Både den nya och den befintliga verksamheten är nu föremål för prövning. Med anledning av de synpunkter som kommit in har sökanden börjat undersöka vad som kan orsaka den störande lukten. Det framförs bl.a. att det tidvis skulle kunna uppkomma lukt från de befintliga gödselbrunnarna på Tollegården. Sökanden har framfört att det skulle kunna ha effekt att förse även de befintliga gödselbehållarna med tak men att det är förenat med stora kostnader. Miljöprövningsdelegationen gör bedömningen att det inte är tillräckligt utrett vilken nytta i förhållande till kostnad en sådan åtgärd skulle ha. Med anledning av detta anser delegationen att det är rimligt att frågan utreds ytterligare och beslutar därför att skjuta upp frågan.

Miljöprövningsdelegationen bedömer, under förutsättning att de åtgärder som Sökanden redovisat i ansökan genomförs och att föreskrivna skyddsåtgärder i detta beslut följs, att verksamheten bör kunna bedrivas utan oacceptabla störningar för närboende.

Lokalisering enligt 2 kap. 5 och 6 §§

I samband med tidigare prövning om utökning, MÖD-dom av den 23 januari 2014, M 6081-13, konstateras att verksamheten ligger inom ett område som är känsligt för näringsläckage och där det anses särskilt angeläget att begränsa läckage av fosfor. Av denna anledning fastställdes en begränsning av gödselgivan på marker med hög P-AL halt. En fråga av betydelse för tillåtligheten var om den fosforgödsling och det eventuella fosforläckage som den planerade verksamheten kunde komma att medföra innebär att verksamheten inte uppfyller kraven på lämplig lokalisering och god hushållning i 2 kap. 5 och 6 §§ MB. Denna fråga bör även belysas utifrån förutsättningar för den nu aktuella utökningen. Under avsnittet redogörelse för ansökan beskrivs förväntad gödselproduktion och resultat av markkartering för de marker som Sökanden har rådighet över. Karteringen visar att förekomsten av fosfor och fosformättnadsgraden i det övre marklagret, trots en något minskad trend, fortfarande är mycket höga. Miljöprövningsdelegationen anser att det finns skäl att begränsa tillförseln för att minska påverkan på miljön. Förutom att gödselgivan måste anpassas till faktiska förutsättningar är det viktigt att specifika skyddsåtgärder genomförs för att minska utläckage av fosfor. Under handläggningens gång har antal platser i det nya stallet minskats från 10 600 platser till 9 254 vilket, med Jordbruksverkets schabloner över fosforutsöndring från gris (1,9 kg P per år och slaktvinsplats, 3,5 omgångar per år), skapar ytterligare marginaler på drygt 100 ha. Sökanden har därmed visat att det finns tillgång till spridningsareal i tillräcklig omfattning. Sökanden har dessutom tidigare och även i samband med denna prövning åtagit sig skyddsåtgärder för att fanga fosfor och minska näringsförluster till recipienter, bl.a. genom skyddszoner, anläggande av våtmark och tvåstegsdiken.

Miljöprövningsdelegationen anser att ovanstående förutsättningar är tillräckliga för att medge tillåtlighet för verksamheten. Det villkor om fosforgödsling som ställs i kombination med uppskjutna frågor bedöms rimliga för verksamheten (se rubrik ”utsläpp till vatten”).

Hushållningsbestämmelser (riksintressen)

Grundläggande och särskilda bestämmelser i 3 och 4 kap. MB om hushållning av mark och vatten är tillämpliga vilket innebär att verksamheten eller åtgärden ska gå att förena med en från allmän synpunkt god användning av mark- och vattenresurser.

Markanvändningen där det nya stallet är planerat, används i nuläget för byggnader som kommer att rivas.

Varken stallen i Holmsberg eller Tollegården ligger inom utpekade områden för riksintressen. Delar av spridningsarealen som ligger öster om Ljungbyholm ligger inom ett område som är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården, H 47 Ljungby-Hossmo (88001047). Området är beskrivet som ett till stor del öppet odlingslandskap med bymiljöer och medeltida kyrkor av försvarskaraktär som återspeglar den strategiska betydelse som Smålandskusten haft under lång tid. En förutsättning för riksintressets värde är ett öppet jordbrukslandskap, vilket Sökanden genom brukande av marken bidrar till.

Vid kusten öster om Tollegården ligger två områden som är utpekade som riksintressen för naturvården, Hossmo och Bottorpskusten (NRO08046). Det är ett kustområde öster om Hossmo och norrut till halvön Aspö och ett område öster om Bottorp. Landskapet är variationsrikt och starkt mosaikartat med strandängar, ek- och björkbevuxna moränkullar och fuktstråk. Närmast kusten finns välbetade havsstrandängar av varierande bredd.

Miljöprövningsdelegationen anser att verksamheten är förenlig med hushållningsbestämmelserna och att verksamheten inte innebär någon påtaglig skada på något av riksintressena.

Natura 2000

Det närmaste Natura 2000-området, Bottorpskusten, SE0330214 ligger ca 5 km öster om de befintliga stallarna i Kulltorp. Området ingår i det nätverk som syftar till att värna om naturtyper och livsmiljöer för de arter som EU-länderna har kommit överens om. Syftet är att värna den biologiska mångfalden och länderna har även ansvar för att arterna och naturtyperna har en gynnsam bevarandestatus dvs. att de har en långsiktigt hållbar omfattning.

Bottorpskusten är totalt 71,7 ha stort och är utspritt på fem betesmarker av varierande storlek längs Kalmarsund. Bottorpskusten är ett av länets värdefullaste odlingslandskap med stora arealer naturliga betesmarker, stenmurar, alléer och solitärträd. Kuststräckan är starkt betespräglad med en rikedom av uddar och grunda vikar. För att bibehålla de höga värdena krävs hävd av markerna med ett tillräckligt högt betestryck. De faktorer som generellt kan påverka naturtyperna och arterna negativt är framförallt att hävden minskar eller upphör samt fysiska ingrepp såsom dränering och tillskottsutfodring. Men även indirekt påverkan genom tillförsel av kväve via nederbörd beskrivs som ett hot i den aktuella bevarandeplanen.

Sökandens verksamhet har ingen direkt påverkan eftersom betesdjur saknas. Produktionen i Kulltorp kommer att upphöra i och med att det nya stallet på Tollegården blir klart för insättning av grisar. Det är den anläggning som i nuläget ligger närmast och som främst påverkar Natura 2000-området på ett negativt sätt genom kvävedeposition. Tollegården ligger omkring 3 km nordväst om området och med förhärskande sydvästliga vindar ligger inte området i vindriktningen.

Nedläggning av stallarna i Kulltorp och Sökandens åtgärder i stallarna för att minska ammoniakutsläppen (se nedanstående avsnitt, Ammoniakutsläpp till luft) gör sammantaget att Miljöprövningsdelegationen bedömer att det inte framstår som troligt att någon betydande påverkan uppkommer på Natura 2000-området Bottorpskusten från befintlig och planerad verksamhet. Någon tillståndsprövning enligt 7 kap. 28a § behövs därför inte.

Utsläpp till vatten

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 5 kap. 3 § MB ska myndigheter och kommuner ansvara för att miljö kvalitetsnormer följs. År 2016 fastställde vattenmyndigheterna miljö kvalitetsnormer för vatten i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Mer än hälften av arealen ligger i Ljungbyåns huvudavrinningsområde och avvattnas till vattenförekomsterna: Råsbäcken, Ljungbyån: Råsbäcken – Holmabäcken och Ljungbyån: mynningen Hossmoviken – Råsbäcken. Drygt 100 ha av Sökandens areal ligger inom Hagbyåns huvudavrinningsområde och avvattnas till vattenförekomsten Hagbyån: mynningen nvs Kalmarsund – Svartabäcken.

Ljungbyån mynnar i vattenförekomsten Hossmoviken och Hagbyån i vattenförekomsten N v s Kalmarsunds kustvatten. Arealer (ca 150 ha) som ligger kustnära emellan dessa huvudavrinningsområden avvattnas direkt till vattenförekomsten N v s Kalmarsunds kustvatten.

I nedanstående tabell redovisas de vattenförekomster som påverkas av verksamheten, nuvarande ekologisk status, klassning av näringsämnesstatus samt kvalitetskrav i respektive vattenförekomst. Källa: VISS, Vatteninformationssystem Sverige, <http://viss.lansstyrelsen.se>.

Vattenförekomst	Klassning - ekologisk status	Klassning - näringsämnen	Kvalitetskrav
Råsbäcken, WA11182140	Måttlig – baseras på status för fisk som visar på måttlig status.	Ej Klassad. Saknas övervakning	God ekologisk status 2027

	Morfologi visar på otillfredsställande status.		
Ljungbyån: Råsbäcken – Holmabäcken, WA22783382	Måttlig - baseras på status för morfologi och konnektivitet som bedömts som måttlig	Ej Klassad. Saknas övervakning	God ekologisk status 2027
Ljungbyån: myningen Hossmoviken – Råsbäcken, WA98903891	God – baseras på status för fisk som visar på god status.	Hög status. Medelvärde för 12 provtagningar per år under åren 2007-2011 har använts.	Fortsatt god ekologisk status
Hagbyån: mynningen nvs Kalmarsund – Svartabäcken, WA79720339	Måttlig – baseras på status för fisk som bedömts vara måttlig. Bedömning av morfologi och konnektiviteten visar på måttlig status	God status, ligger nära gränsen för måttlig status. Medelvärde för 6 provtagningar per år under åren 2007-2010 har använts.	God ekologisk status 2027
Hossmoviken, WA54241773	Måttlig - Aktuell biologisk provtagning saknas. Modellbaserad bedömning av näringsämnen och satellitbaserad bedömning av siktdjup och klorofyll visar på måttlig status.	Måttlig. Bedömningen baseras på modellerade data.	God ekologisk status 2027
N v s Kalmarsunds kustvatten, WA61554367	Måttlig - Modellbaserad bedömning av näringsämnen visar på måttlig status. Klorofyll och siktdjup bedöms vara måttlig status	Måttlig - Bedömningen baseras på modellerade data.	God ekologisk status 2027
Kalmarkustens sandstensformation, WA22382365 grundvatten	Den kemiska och kvantitativa statusen i bedöms som god.		Fortsatt god kemisk och kvantitativ status

Tabellen visar att det saknas biologiska och fysikalisk-kemiska parametrar som underlag för bedömning i flera av de berörda vattenförekomsterna. Näringsämnen, som är den kvalitetsfaktor som verksamheten har direkt påverkan på, är klassad i fyra av de sex berörda ytvattenförekomsterna. När det gäller de aktuella vattenförekomsterna i Kalmarsund bygger bedömningen på modellerade data.

Modellberäkningar visar att 60 % av fosfor och 53 % av kvävet (antropogen nettobelastning) som tillförs Egentliga Östersjön kommer från jordbruket (Havs- och vattenmyndighetens rapport 2016:16). Det är övergödning som utgör det största problemet i Östersjön. God ekologisk status ska nås till 2027 vilket innebär att åtgärder måste genomföras omgående enligt Vattenförvaltningen.

Frågan om kvävet och fosfors samspel och påverkan är inte enkel, men på senare år har utredningar visat att utsläpp av båda ämnena till Östersjön måste minska för att miljötillståndet i Östersjön ska kunna vända i positiv riktning. Södra Kalmarsund har även pekats ut som en hot-spot med höga halter av kväve vintertid (God havsmiljö 2020, Havs- och Vattenmyndigheten, 2012), vilket visar behovet av att även jobba med åtgärder mot läckage av kväve.

I Ljungbyåns huvudfåra finns en samordnad recipientkontroll som utför provtagning på 18 lokaler. Holmsbergs gård är en av intressenterna liksom flera större industrier och kommuner. Situationen i ån har förbättrats sedan provtagningen startade 1988. Det gäller t. ex. motståndskraften mot försurning och totalfosfor (ug/l). Enligt Vattenförvaltningens bedömningsgrunder har ån god status avseende fosfor men i den nedre jordbruksdominerade delen av ån bedöms halterna av kväve vara mycket höga (Recipientkontroll Ljungbyån 2016). I inlandsvatten grundar sig bedömning av övergödning på halten av fosfor men för kustvatten har även kvävet stor betydelse. Statusen för näringsämnen (fosfor) i Hagbyån är god men ligger på gränsen till måttlig.

Miljöprövningsdelegationens bedömer att tillflödet av kväve och fosfor måste minska från Halltorpsån och Ljungbyån till kustvattnet. Enligt vattenmyndighetens beräkningar måste belastningen på Hossmoviken och Nvs Kalmarsunds kustvatten minska med 21 ton respektive 14 ton kväve för att nå god status 2027. Vad gäller fosfor måste belastningen minska med 2,1 ton respektive 1,6 ton för Hossmoviken och Nvs Kalmarsunds kustvatten.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att ett tillstånd till ansökt verksamhet, med de skyddsåtgärder som Sökanden åtagit sig och de villkor som föreskrivs i detta beslut, inte äventyrar möjligheten att uppnå god status i aktuella vattenförekomster.

Kväveförluster från åkermark

Beräkningar visar att utlakningen av kväve kommer att vara oförändrad på ca 31 kg kväve per hektar eftersom växtodlingen inte ändras. Det är ungefär samma nivå som grundutlakningen för Kalmar kommun som är på ca 32 kg N/ha (för en spannmålsdominerad växtföljd).

I växtodlingen genomförs årliga växtodlings- och gödslingsplaner. För att optimera kvävegödslingen kommer en N-sensor att användas. Fyra traktorer har GPS-utrustning vilket åstadkommer ökad precision. Fånggrödor odlas på ca 100 ha och vårplöjning tillämpas på åkrar som inte ska höstsås. Gödselspridning sker till största delen på våren och försommaren till växande gröda med släpslangsspridare. Sökanden är medlem i recipientkontrollen och Greppa Näringen.

Miljöprövningsdelegationen bedömer, utifrån hänsynsreglerna i 2 kap MB, att de skyddsåtgärder och åtaganden som Sökanden vidtar innebär att kväveutlakningen från åkermarken kan godtas. Delegationen anser det också rimligt att föreskriva om begränsningar av stallgödslingen på hösten och uppföljning genom provtagning av stallgödsel och beräkning av växtnäringsbalanser.

Fosforförluster från åkermark

Mekanismerna för fosforförluster från åkermark är komplexa och förlusterna kan variera mycket mellan olika gårdar beroende på de naturliga förutsättningarna, jordart, produktionsinriktning, grödor, topografi mm. Det krävs stor optimering av placeringen av åtgärder mot fosforförluster för att dessa ska vara effektiva. Det är därför angeläget att varje företag genomför lämpliga åtgärder som passar på den enskilda gården. På senare år har en rad forskningsprojekt genomförts med syfte att beskriva fosfors processer i marken och åtgärder mot förluster. Motåtgärder mot förluster kan indelas i två kategorier beroende på orsaken till fosforförluster:

- Reducering av frigörelse av fosfor från marken och därmed utlakningen d.v.s. en reduktion av källan (fosforhalten)
- Reducering av transporten av fosfor på markytan eller i marken.

Enligt Stiftelsen lantbruksforskningens rapport: Fosforförluster från jordbruksmark, december 2015, kan analyser i markkarteringen användas för att uppskatta mängden löst fosfor i marklösningen. Höga fosforhalter (P-AL) i marken innebär ökad risk för fosforförluster. Med analyser av P-AL i kombination med och järn- och aluminiumföreningar (Al-AL och Fe-AL) kan fosformättnadsgraden beräknas. Det är ett mått på hur mycket fosfor som har bundits till aluminium- och järnföreningar i marken.

En hög fosformättnadsgrad innebär att mycket fosfor har bundits och vid ytterligare tillförsel av fosfor är risken stor att fosfor utlakas.

Sökanden jordbruksareal består mestadels av lätta jordar (sand, mo och mjåla) med en flack topografi. En markkartering har genomförts under 2017 med analyser av både jordarter och växtnäringsstatus. Markkarteringen omfattar drygt 700 provpunkter. Redovisad markkartering tillsammans med tidigare års markkarteringar visar att det historiskt sätt har skett en uppbyggnad av fosfor i jorden. Idag är genomsnittet av P-AL-analyserna på 15,94 mg/100 g lufttorkad jord och 36 % av provpunkterna är i klass V. Markkarteringen från 2012 visar att medeltalet för P-AL-analyserna låg på 18,53 mg/100 g lufttorkad jord. En jämförelse mellan åren visar att ett tärande på fosforförråden har skett. Sökanden har tagit Fe-AL- och Al-AL-analyser och beräknat fosformättnadsgraden.

Nedanstående tabell visar antal prover i respektive fosforklass från den senaste markkarteringen.

Fosforklass	Antal analyser	%
V	252	36
IVB	141	20
IVA	166	24
III	118	17
II	24	3
I	1	0
Totalt:	702	

Beräkning av fosformättnadsgrad visar följande resultat:

Fosformättnadsgrad	Antal analyser	%
> 50 %	84	12
30 % - 50 %	268	38
< 30 %	350	50

Den befintliga och planerade verksamheten är belägen inom ett område som är känsligt för näringsläckage och det får anses särskilt angeläget att begränsa bland annat läckage av fosfor. Sambandet mellan höga halter av fosfor i matjorden och risken för läckage av fosfor är emellertid svårbedömt. Utöver halten av fosfor har topografi, jordart, klimat och

andra naturgivna förhållanden stor inverkan på risken för läckage. För jordar med höga halter av fosfor i matjorden har även alvens egenskaper och fosformättnadsgrad stor betydelse, se Mark- och miljööverdomstolens domar den 23 januari 2014 (Holmsbergsdomen), M 6081-13 och 13 juni 2017, M 7490-16.

Mark- och miljööverdomstolen har tidigare, i Holmsbergsdomen, bedömt tillåtligheten av huvuddelen av den verksamhet som nu är föremål för prövning. Domstolen anförde då att sambandet mellan höga fosforvärden i matjord och alv och risk för fosforläckage är svårbedömt men att förhållandena på platsen var sådana att fosforgödsling på jordar i klass V kunde tillåtas om spridningen begränsades till 15 kg fosfor/ha och år med variation inom en flerårsperiod. Sökanden har visat att denna strategi fungerar i och med att fosforhalten i den nya markkarteringen i genomsnitt har sjunkit med 2,6 enheter jämfört med 2012 års markkartering. Miljöprövningsdelegationen finner, särskilt med beaktande av att fosforhalten har minskat, inte anledning att göra en annan bedömning av frågan om gödselspridning nu än vad domstolen gjorde 2014.

Av utredningen i ärendet framgår att häften av arealen (oavsett P-AL-klass) har en fosformättnadsgrad på mer än 30 % vilket innebär att det finns en risk för utlakning av fosfor. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det är angeläget att minska läckaget av fosfor. Sökanden redovisar åtgärder som idag genomförs eller kommer att genomföras för att minska fosforförlusterna. Åtgärderna kan indelas utifrån de kategorier som redovisats ovan (sid 27).

Reducering av källan (fosforhalten) samt anpassning av tillförsel av fosfor

- Utfodringsmetoder som ökar tillgängligheten av fosfor i fodret såsom blötutfodring, tillsats av fytas och analys av foder
- Regelbunden markkartering
- Bevattning av stora delar av arealen vilket säkerställer höga skördar.
- Begränsning av fosforgödsling på arealer med fosforklass V
- God marginal av spridningsareal.

Reducering av transporten på och i marken samt rening av vattnet

- Skyddszoner utmed vattendrag på totalt 5 ha
- Våtmarker, befintlig och planerad på totalt 5 ha
- Släpslang för spridning i växande gröda
- Gödselspridning under vår- och försommar
- Snabb nedmyllning vid spridning på obevuxen mark
- Vårplöjning på mark som inte ska höstsås
- Kalkning

- Anläggning av anpassade (bredare) skyddszoner utifrån modell framtagen av SLU med syfte att peka ut riskområden för fosforförluster.
- Avsättning av 5 ha som skyddsområden (extra åtgärd vattenskydd) vilket innebär att träda med insådda gräsvallar anläggs på arealer med höga fosfortal och närhet till vatten. Dessa områden finns utpekade på karta.
- Anläggande av tvåstegsdiken med lokalisering redovisad på karta.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att Sökanden genomfört och planerar att genomföra en rad åtgärder för att minska framförallt transport av fosfor till vatten. Detta kan göras genom de åtgärder som sökanden har föreslagit men underlaget i ärendet är inte tillräckligt för att bedöma den lämpligaste utformningen och placeringen av åtgärderna. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det är lämpligt att skjuta upp frågan om dessa åtgärder. Miljöprövningsdelegationen bedömer utifrån hänsynsreglerna i 2 kap MB, mot bakgrund av ovanstående, att fosforutlakningen från åkermarken kan godtas.

Utsläpp till luft

Ammoniakutsläpp till luft

Mål som utgår från FN:s konvention om långväga transporterade luftföroreningar innebär att utsläppen från Sverige ska minska med 15 procent mellan åren 2005 och 2020. Det innebär att länets utsläpp år 2020 högst får uppgå till 3 900 ton. Trenden sedan 2012 är att utsläppen ökar (källa: miljomal.se).

Det nuvarande ammoniakutsläppet från Sökandens verksamhet är drygt 27 198 kg per år. Enligt beräkningsprogrammet kommer den ansökta verksamheten att öka ammoniakutsläppen till 39 000 kg per år vilket är en ökning på ca 11 800 kg. De allra största förlusterna sker från stallet och utgör ca 74%. Beräkningsprogrammet tar ingen hänsyn till de åtgärder som Sökanden har åtagit sig såsom gödselkyllning. Förlusterna vid lagring står för 12% och då har hänsyn tagits till minskade förluster för att 42% av gödselbehållarna har tak. Miljöprövningsdelegationen gör därför bedömningen att de faktiska utsläppen med stor sannolikhet blir lägre än de beräknade.

Holmsberg ligger ca 7 km och Tollegården ca 4 km från Kalmarsund och en del av ammoniak kommer sannolikt att deponeras i vattnet. Ammoniak som deponeras på marken tas till största delen upp av växtligheten, men kan påverka ekosystem i känsliga biotoper. Ammoniak som deponeras i kustvattnet bidrar till övergödningen.

Sökanden genomför åtgärder för att minska ammoniakutsläppen från stallarna. I suggstallet finns senaste teknik vad gäller ventilationsanläggning. Utgödningssystemet är tätt vilket förhindrar luftintag genom utgödning och urindränning. Utgödning sker en till

två gånger per dag och djuren får rikligt med strömedel. Suggstallet på Holmsberg har gödselkylning vilket kan minska ammoniakutsläppen med 30-47% beroende på system. Sökanden har åtagit sig att installera gödselkylning även i det nya slaktsvinstallet. Två gödselbehållare à 5 000 m³ på Holmsberg är försedda med tak och nya planerade gödselbehållare på Tollegården kommer också att förses med tak. Spridning sker med släpslangsspridare och 85% av flytgödseln sprids under vår och försommar då kväveeffektiviteten är som störst.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att av Sökanden vidtagna åtgärder, både i stall, under lagring och vid spridningen, sammantaget gör att utsläppen av ammoniak inte bedöms öka i sådan omfattning att påverkan i omgivningen blir oacceptabel.

Stoftutsläpp till luft

Stoftpartiklar kan hålla sig svävande i luften och spridas långa sträckor. Den dominerande källan till förekommande haltnivåer av partiklar i Sverige är långdistanstransporten, framför allt från källområden på den europeiska kontinenten (IVL rapport 1792 2009). Detta innebär att södra Sverige är särskilt utsatt. Partiklar har negativ effekt på hälsan bland annat finns risk för besvär i de övre luftvägarna.

I verksamheten finns idag en panna som eldas med halm på Holmsberg. Den har en effekt på 500 kW och kan eldas med både halm, ved och olja. Någon stoftrening har inte genomförts och det är oklart om cyklonrening kan installeras. Sökanden har för avsikt att fortsätta att elda med halm eftersom det är förnyelsebart. Det finns flera bostäder inom närområdet.

I Länsstyrelsen Västra Götaland rapport 2004:56 anges 200 mg stoft/ Nm³ vid 13 % CO₂ som lämplig utsläppsnivå för biobränsleeldade anläggningar med tillförd effekt 0,5-1 MW belägna utanför tätort. I energimyndighetens rapport Närvärme med biobränslen, ET 9:2005, anges som rimliga krav vid panneffekt 0,3-2,5 MW stoftutsläpp på 150-170 mg stoft/ Nm³. I rapporten anges att det normalt krävs multicyklon för att klara detta. Mark- och miljödomstolen i Växjö fann i dom meddelad i maj 2018 (Mål nr M 496-18) att det inte är oskäligt att installera en pannanläggning som inom två år ska klara villkor om 250 mg stoft/Nm³. I detta ärende gällde det att byta en relativt gammal panna mot en ny. Domstolen instämde även i frågan om hur ofta kontrollmätning av utsläpp ska ske.

Mot ovanstående bakgrund anser Miljöprövningsdelegationen att en begränsning av stoftutsläppen till 250 mg/Nm³ vid 13 % CO₂ är rimlig i detta fall. Stoftmätningar från halmpannor utan cyklon har visat att det är svårt att klara detta gränsvärde. Cyklon, multicyklon eller någon annan typ av stoftrening bör därför installeras för att säkerställa

att värdet klaras. Eftersom det kan komma att krävas åtgärder i form av installation av cyklon för att begränsa stoftutsläppen är det rimligt att Sökanden får två år på sig att undersöka och åtgärda pannan.

Miljö kvalitetsmål

De nationella miljö kvalitetsmål som främst berörs av verksamheten är *Ingen övergödning, Hav i balans, Bara naturlig försurning* och *Gifrfri miljö*.

Förutsatt att verksamheten inriktas mot att så långt som möjligt begränsa ammoniakutsläpp till luft, fosfor- och kväveförluster till vatten, buller och stoftutsläpp anser Miljöprövningsdelegationen att verksamheten och anläggningen inte motverkar en utveckling mot miljö kvalitetsmålen.

Sammanfattande tillåtighetsbedömning

Sammantaget bedömer miljöprövningsdelegationen att den föreslagna platsen för verksamheten kan accepteras och verksamheten bedöms tillåtlig under förutsättning att de åtgärder som Sökanden redovisat i ansökan genomförs och föreskrivna skyddsåtgärder i detta beslut följs.

Motivering av villkor

Vid tillståndsprövning ska de förpliktelser som följer av miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kap. följas och utifrån dessa regler kan tillståndsmyndigheten fastställa villkor för verksamheten vid provning.

Allmänna villkoret

Villkor 1. Allmänna villkoret innebär att Sökanden är skyldig att följa vad som uppgivits i ansökan och vad man i övrigt åtagit sig i ärendet om inget annat föreskrivs i detta beslut. Formuleringen är i enlighet med nuvarande praxis och innebär att ansökans innehåll och övriga åtaganden från Sökandens sida får samma juridiska status som övriga villkor i detta beslut.

Stallarna

Villkor 2. Sökanden har åtagit sig att använda fytasfoder som förbättrar djurens fosforupptag vilket leder till att fosforinnehållet i fodret kan minskas. Mindre fosfor i fodret innebär mindre fosfor i gödseln vilket minskar behovet av spridningsareal. Jordbruksverkets schablonvärden vid beräkning av spridningsareal tar hänsyn till att fytas numera tillsätts generellt vid fodertillverkning. Sökanden har även åtagit sig att tillämpa fas- och blötutfodring vilket förbättrar foderutnyttjandet.

Villkor 3. Kylning av gödsel i gödselrännor tillämpas redan i befintligt suggstall och kan enligt SLU:s rapport 2009:12 Byggnadstekniska åtgärder för lägre ammoniakemission från djurstallar minska utsläppen med 30–50 %. Sökanden har åtagit sig att installera tekniken även i det nya slaktsvinstallet. Eftersom tekniken är beprövad och enligt vad Miljöprövningsdelegationen erfar kostnadseffektiv finns det skäl att villkora detta (se även under rubriken Ammoniakutsläpp ovan).

Gödsellagring

Villkor 4. Villkoret avser att minska ammoniakutsläpp och luktolägenheter från flytgödseln och går i linje med Sökandens eget åtagande. Ett tättslutande tak eller en tät flytande täckning kan minska förlusterna med upp till 90–95 %.

Villkor 5. Stukalagring av djupströgödsel bör generellt undvikas men kan ibland behöva tillämpas för att effektivisera logistiken. I Jordbruksverkets allmänna råd till föreskriften (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring om lagring och spridning av gödsel m.m. anges att stallgödsel inte bör lagras i stuka mer än under kort tid i samband med sådd. I de allmänna råden finns bl.a. angivet under vilka förutsättningar lagring i fält bör ske.

Gödselspridning

Villkor 6. Villkoret ställs för att möjliggöra myndighetskontroll av gödseltransporter till mottagare. Sökanden bör säkerställa att den kontrakterade stallgödseln kommer att spridas på lämpliga arealer som inte redan är kraftigt uppgödslade eller olämpliga i annat avseende.

Villkor 7. Villkoret föreskrivs för att begränsa gödsling på marker med hög fosforklass. För ytterligare motivering se under rubrik ”utsläpp till vatten”.

Villkor 8. Det är väl bekräftat genom utlagningsförsök att höstgödsling till höstsäd med gödsel som innehåller höga halter av lösligt kväve, ger stora förluster av framförallt kväve, men även fosfor. Beträffande höstsäd är kväveupptaget under hösten litet och motsvarar ofta inte ens det kväve som frigörs då marken bearbetas inför höstsådd (Jordbruksverkets rapport 2008:31). Inga gödselmedel får spridas 1 november till 28 februari (SJVFS 2004:62). Om verksamheten på grund av extrema väderförhållande, t ex ihållande nederbörd med svag bärighet eller långvarig torka, inte har kunnat utföra spridning av stallgödsel under vissa planerade tidsperioder kan tillsynsmyndigheten tillfälligt medge undantag från kravet.

Villkor 9. Försöksresultat visar att släpplangsspridning ger lägre ammoniakavgång än bredspridning. Enligt en studie från Irland minskar även fosforförlusterna vid spridning

med släpplang på vall jämfört med bredspridning. Sökanden tillämpar redan slangspridning, men det finns anledning att villkora detta i beslutet. Villkoret syftar till att begränsa den påverkan från verksamheten som lukt från gödselhanteringen kan medföra för boende intill spridningsarealer.

Villkor 10. Syftar till att begränsa ammoniakavgång vid spridning, men även att minska den lukt som gödselhanteringen kan medföra. Spridning av stallgödsel bör därför ske vid så få och koncentrerade perioder som möjligt. Spridning av flytgödsel bör ske under sval och fuktig väderlek och det bör helst vara vindstilla.

Villkor 11. Syftar främst till att begränsa ammoniakavgång vid spridning men även påverkan från verksamheten som lukt från gödselhanteringen kan medföra för boende intill brukningscentrum och spridningsarealer.

Villkor 12. Syftar till att begränsa den påverkan från verksamheten som lukt från gödselhanteringen kan medföra för boende intill spridningsarealer.

Provtagning och beräkningar

Villkor 13. Analys av jordens näringsinnehåll i form av markkartering skapar möjlighet till anpassad gödsling på skiftesnivå. För att fördela stallgödseln optimalt och för att minska risken för övergödsling på vissa åkrar krävs god kännedom om jordarnas växtnäringsinnehåll. Miljöprövningsdelegationen anser att markkartering ska genomföras kontinuerligt med maximalt 10 års mellanrum för att följa växtnäringsstatusen i jorden och få ett bra planeringsunderlag för gödsling på enskilda skiften. Markkarteringen bör genomföras i enlighet med Markkarteringsrådets riktlinjer. Jordprovtagning bör ske vid samma tidpunkt på året som vid tidigare markkartering. Enligt Stiftelsen lantbruksforsknings rapport Fosforförluster från jordbruksmark, december 2015, kan de analyser som villkoras användas för att uppskatta mängden löst fosfor i marklösningen. Beräkning av sorptionskapacitet och fosformättnadsgrad är ytterligare verktyg, förutom P-AL-tal, för att bedöma risken för fosforläckage.

Villkor 14. Krav på provtagning ställs för att det ska gå att beräkna gödslingsbehovet på ett mer exakt sätt. Gödsel/växtnäring är en värdefull resurs som bör användas med omsorg för att tillgodose grödors näringsbehov. För att kunna upprätta en gödslingsplan behövs kunskap om gödselns växtnäringsinnehåll.

Villkor 15. Gödslingsplan ska upprättas årligen för att med hjälp av kunskap om jordens växtnäringsstatus och aktuella gödselanalyser kunna fastställa optimala gödselgivor. Det är viktigt att hänsyn tas till stallgödselns långsiktiga frigörelse av kväve, förfrukt, ev. mulljord samt tillförsel av stallgödsel till årets gröda.

Villkor 16. Växtnäringsbalanser är ett viktigt hjälpmedel för att följa växtnäringsflödet till och från gården. Det är viktigt att kontinuerligt arbeta för att minska växtnäringsöverskottet i balansen.

Skydd för yt- och grundvatten

Villkor 17 och 18. Syftar till att minimera de risker som verksamheten medför vad avser förorening av yt- och grundvatten.

Skydds-zoner

Villkor 19. Att anlägga och underhålla ständigt bevuxna skydds-zoner längs öppna diken och andra vattendrag är en åtgärd som ur många aspekter har en positiv inverkan på vattendraget och dess omgivning. De i sammanhanget viktigaste aspekterna är minskad risk för fosforförluster i form av ytavrinning och erosion samt att växtskyddsmedel ska hamna i vattendraget. Skyddszonerna ska mätas från strandkanternas överbrink. Med vattendrag avses i villkoret vattendrag som ständigt eller under en stor del av året är vattenförande såsom bäckar, åar och kanaler samt småvatten eller våtmarker som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, översilningsmarker, kallkällor, mörkelgravar och dammar. Med öppna diken avses i villkoret diken för dränering som är vattenförande under någon del av året och som inte är täckta.

Villkor 20. Sökanden har pekat ut områden som kan anläggas med gräsvallar och utgöra utökade skydds-zoner. Områdena innehåller höga fosforhalter där risken för läckage och erosion av fosfor till närliggande diken och vattendrag kan vara stor. För att minska fosforhalterna i marken ska vallarna skördas varje år, så att ett tärande på fosforförråden uppnås.

Buller

Villkor 21. Kraven är i stort sett i enlighet med de riktvärden som anges i Naturvårdsverkets rapport 6338, Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (2015). Värdena är liknande som i Sökandens nuvarande tillstånd förutom att brytningen natt/dag är ändrad till kl. 06.00.

Kemikalier och farligt avfall

Villkor 22-24. Dessa villkor föreskrivs för att förhindra de miljöskador som kan uppstå i samband med förvaring och hantering av kemiska produkter och farligt avfall.

Påfyllningsutrustning för cisterner, behållare m.m. får inte ge upphov till spill eller läckage till mark- eller ytvatten. Detsamma ska gälla vid påfyllning och tankning. När

sprutan inte används bör den lämpligen parkeras på platta eller inomhus. Därutöver gäller vad som sägs i annan lagstiftning.

Fastbränslepanna

Villkor 25. Se motivering under rubriken Stoftutsläpp till luft. Enligt 2 kap. 5 § MB ska i första hand förnybara energikällor användas. Därmed bör eldning med olja i värmepanna undvikas. Mätning ska ske under normal drift, start- och stopp perioder ska undantas.

Villkor 26. Lagring av aska ska ske så att spridning till närområdet förhindras vilket säkerställs genom lagring i tät behållare eller platta skyddad från nederbörd.

Villkor 27. Om egen halm används som bränsle får askan användas som ett gödselmedel på den egna och arrenderade åkermarken genom inblandning i stallgödsel eftersom det innebär ett kretslopp. Det bör säkerställas att inblandningen i gödseln blir homogen. Stallgödsel som sprids på kontrakterad areal får däremot inte tillföras aska eftersom det kan utgöra ett onödigt tillskott av tungmetaller till mottagarens åkermark. För att säkerställa att spridning i skog sker på ett miljömässigt säkert sätt bör detta ske i enlighet med Skogsstyrelsens rekommendationer för askåterföring.

Kontroll

Villkor 28. Bestämmelsen i 22 kap. 25 § miljöbalken förutsätter att kontrollen kan genomföras med en kombination av metoder såsom mätningar, besiktningar, indirekta mätningar och driftkontroll. Av kontrollprogrammet ska bl.a. mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod framgå. Vidare bör det av kontrollprogrammet framgå om periodiska undersökningar ska genomföras och i så fall med vilken frekvens de ska genomföras och vad de ska omfatta. Kontrollprogrammet bör upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten och ska fortlöpande revideras vid behov. För de kontrollfrågor som inte regleras i kontrollprogrammet gäller egenkontrollförordningen (1998:901).

Villkor 29. Då prövningen innebär förändringar i form av nytt stall, anser Miljöprövningsdelegationen att en förstagångsbesiktning ska ske.

Uppskjutna frågor

U1. Sökanden har redovisat åtgärder såsom tvåstegsdiken och våtmarker. Anläggning av anpassade skyddszoner är ytterligare en åtgärd som anges i ansökan. Sökanden hänvisar till ett SLU-projekt med syfte att på fältnivå hitta de platser där det är störst risk för fosforförluster. Eftersom dessa åtgärder utgör en del av prövningen bör de verifieras av sakkunnig expertis och redovisas för Miljöprövningsdelegationen inom en rimlig tidsperiod.

U2. Frågan om luktstörning från befintlig verksamhet vid Tollegården behöver utredas ytterligare, se vidare under rubrik ”Omgivningspåverkan”.

Igångsättningsmedgivande

Då Miljöprövningsdelegationen meddelar slutligt beslut saknas skäl att särskilt ta ställning till frågan om igångsättningsmedgivande.

Verkställighetsförordnande

Miljöbalkens möjlighet att meddela verkställighetsförordnande (22 kap. 28 § miljöbalken), dvs. att tillståndsbeslutet ska gälla utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft, ska tillämpas restriktivt och endast om motstående intressen är små eller saknas. Ett verkställighetsförordnande är ett undantag från huvudregeln om att ett beslut ska vinna laga kraft för att få tas i anspråk. Det ankommer därför på Sökanden att visa på konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och ange vilka nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte får tas i anspråk omedelbart (se NJA 2012 s. 623). I detta fall har det inte framkommit några skäl som motiverar ett avsteg från huvudregeln.

Miljöprövningsdelegationen bedömer mot bakgrund av detta att yrkandet om verkställighetsförordnande ska avslås. Miljöprövningsdelegationen tillåter dock att Sökanden omedelbart kan påbörja anläggande av gödselbehållare.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen har prövat verksamheten utifrån miljöbalkens mål och allmänna hänsynsregler samt med hänsyn till rådande miljö kvalitetsnormer, de miljö kvalitetsmål riksdagen fastställt och Industriutsläppsförordningen. Mot bakgrund av de åtaganden Sökanden gjort och de villkor som föreskrivs för verksamheten bedömer Miljöprövningsdelegationen att tillstånd kan lämnas för verksamheten.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län. I beslutet deltog ordförande Lina Bladfors och miljö sakkunnig Lotta Bohman. Föredragande har varit miljöskyddshandläggare Ann-Charlotte Olsson.

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Du hittar information om hur länsstyrelsen behandlar personuppgifter på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Lina Bladfors

Lotta Bohman

Bilagor

1. Situationsplan
2. Kungörelsedelgivning och hur man överklagar
3. Kungörelse

Kopia

Naturvårdsverket

Havs- och Vattenmyndigheten

Jordbruksverket

Kalmar Vatten AB

Aktförvarare, Kalmar kommun

Samhällsbyggnadsnämnden, Kalmar kommun

Miljöenheten, Länsstyrelsen Kalmar län

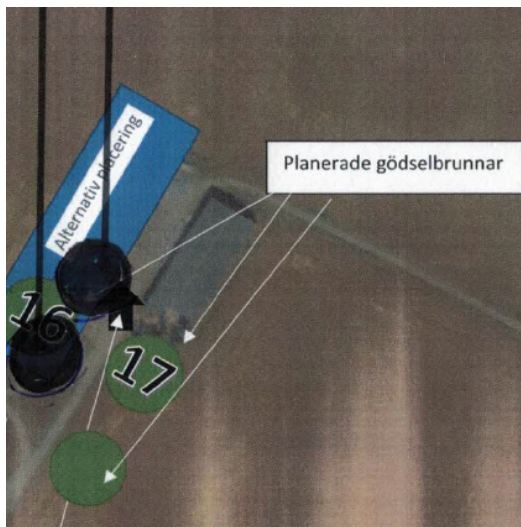
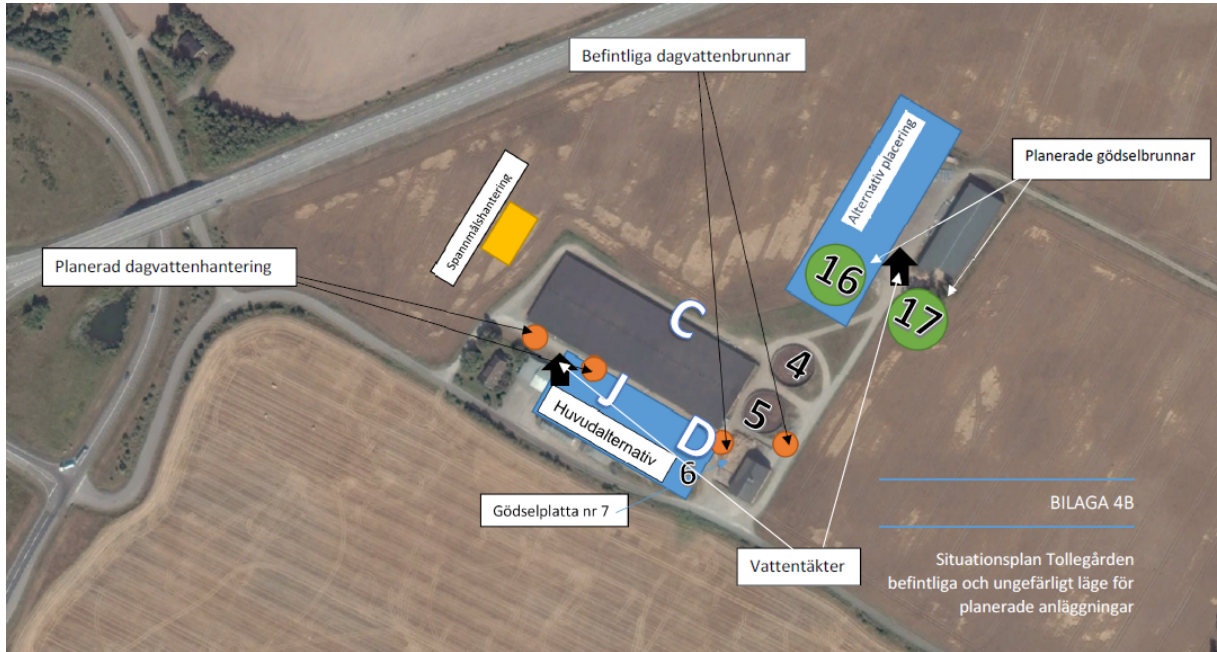
Mattias Persson

Lisbeth Hultqvist

Konsult Beate Leggedör

Situationsplan för Tollegården

Den 12 april 2018 inom
Sökanden med en ny placering
för gödselbehållare. De svarta
cirklarna i bilden till vänster

UPPLYSNING OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Miljöprövningsdelegationen förordnar enligt 49 § delgivningslagen att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelseannons införs Barometern, Östra Småland och Post & Inrikes Tidningar. Beslutet hålls tillgängligt hos Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Kalmar län, Regeringsgatan 1 i Kalmar, samt hos aktförvararen, Samhällsbyggnadskontoret, Storgatan 35 A, 391 26 KALMAR.

Delgivning anses ha skett när två veckor har förflutit från datum för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom tio dagar införts i ovannämnda tidningar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen i Växjö. Observera att överklagande skickas till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län, 391 86 KALMAR eller per e-post till kalmar@lansstyrelsen.se. Miljöprövningsdelegationen prövar om överklagande inkommit i rätt tid innan den skickas vidare till domstolen.

Överklagande ska innehålla

- diarienummer för beslutet som överklagas,
- vad som anförs mot beslutet och på vilket sätt det bör ändras,
- kontaktuppgifter så att eventuell kommunikation i ärendet kan ske effektivt.

Ombud

Om frågan hanteras via ombud ska en fullmakt för detta bifogas överklagandet.

Ytterligare upplysningar

Vid frågor, kontakta gärna som den som varit föredragande i beslutet via länsstyrelsens växel på telefonnummer 010-223 80 00.

Överklagande ska vara Miljöprövningsdelegationen tillhanda senast den **2 oktober 2018**.

Miljöfarlig verksamhet, beslut

Mats och Cecilia Olsson, Holmsbergs Gård har fått tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till befintlig och utökad djurhållning på fastigheterna Ölvingstorp 13:2 och Kulltorp 6:1 i Kalmar kommun. Tillståndet som är förenat med villkor medger en maximal djurhållning med 1 370 djurenheter, främst grisar.

Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsens miljöenhet, Regeringsgatan 1 i Kalmar och hos aktförvararen vid Samhällsbyggnadskontoret, Storgatan 35 A i Kalmar.

Beslutet kan överklagas hos Mark- och Miljödomstolen i Växjö genom skrivelse som lämnas eller skickas till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Kalmar län, Regeringsgatan 1, 391 86 KALMAR eller skickas till kalmar@lansstyrelsen.se. Var god ange dnr 551-4691-17. Delegationen måste ha fått skrivelsen senast 2 oktober 2018.